

כתב דאמילו בט"ו בשבט אין להתענות וצבור שגורו תענית בשני ובחמישי דוחין תענית זה עד שבת הבאה ולא אשכחן תענית כ"ה ותו כיון דמתניתין ארבעה ראשי שנים בהדי הדדי אידמו נמי להדדי בהא טילתא דכולן שוין דאין להתענות, ע"כ: ^{למאן דאמר} _{לא מצינו}

2

9

תני דברי חזקיה, כתיב (ישעיה י"ט) 'ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא' נגוף למצרים ורפוא לישראל ^א _א

10

יתר הנזם אכל ו
הארצה יתר הארצה אכל הילק יתר הילק אכל החסיל: ^א _א

באחר בשבט
ר"ה לאילן: מ"ט אמר רבי אלעזר א"ר
אושעיא הואיל ויצאו רוב גשמי שנה
ועדיין רוב הקופה טבוחין מאי קאבר ה"ק
אע"פ שרוב חקופה טבוחין הואיל ויצאו
רוב גשמי שנה

מ"ה י"ה (יז)

יבאחד בשבט ר"ה לאילן. ואין חורמין מסירות לילן שחנעו פירותיו
קודם לכן על פירות האילן שחנעו לאחר מכן: הואיל ויצאו רוב גשמי שנה. שכן ענין רוב ימות הגשמים שהוא זמן רביעה
ועל השדה כחלטה ונחליו הפירות חנעין מעט: ^א _א

11

ארבעה הם קטני צור ומהם חכמים מחכמים: הנמלים עם לא כד כה
שני חכמי בקרין לחמם: ששנים עם לא יעצום ושימו בשלע ביתם: כו
מלך אין לארצה יצא חצץ כליו: ששמים גידים תתפש ויהא כו כח
ההיכלי מלך:

מ"ה י"ה

12

(כו) חוצץ. מאוסף ומקובץ וכן נקרא אסיפת אבנים קטנים
כמ"ש ויגרס בחצץ (איכה ג): ^א _א

13

צא ולמד מה אירע במדבר במעשה העגל ובקברות חתאיה וכן רוב הנסיונות
האמפסוף היו בהן תחלה:

כע"כ פ"ז
איסור ג' א"א

14

וידע שם לנוי. מלמד שהיו ישראל מצויינין שם לנוי. גדול
ועצום כמו שנאמר ובני ישראל פרו וישרצו וידברו
ויעצמו כמאד מאד וחטלו הארץ אותם:

לגזל על כסא

15

דאמר רשב"ל ויזקא יעקב
א" בני ויאמר האספו ואגידה לכם ביקוש יעקב לגלות לבניו קץ הימין
ונסתלקה ממנו שכניה אמר שבא חס ושלום יש במטתי פסול כאברהם שיצא
מבני ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו אמרו לו בניו שמע ישראל ה'
אלהינו ה' אחד אמרו כשם שאין בלכך אלא אחד כך אין בלכנו אלא אחד
באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

ג' כס"ה (ג)

16

והיצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפו נשמת
חיים ויהי האדם לגוש חיה: ויטע יהוה אלהים גן בעדן מקדש
וישם שם את האדם אשר יצר: ויצמח יהוה אלהים מן האדמה
קלעץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ
הדעת טוב ורע:

כ"ה כס"ה

17

ולאדם אמר כ"ש שמעתי לקול אשתך ותאכל מן
העץ אשר צויתך לאמר לא תאכל ממנו ארורה האדמה בעבורך
בעצבון תאכלנה כל ימי תיך: וקוץ ודרדר תצמיח לה ותאכל
את עשב השדה:

(כ"ה)

18

בשעה שאמר הקב"ה לאדם וקוץ ודרדר תצמיח לך ולגו ענינו דמעות אמר
לפניו רבש"ע אני וחמורי נאכל באבוס אחד כיון שאמר לו כוונת אפר תאכל
לחם נתקרה דעתו

ג' כס"ה
י"ה

ויאמר יהוה אלי-משה בא אלי-פרעה כ"אני הכבדתי את-לבו
ואת-לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרב: ולמען תספר באוני
בך וכן-בך את אשר התעללתי במצרים ואת-איתי אשר-שמתי
בם וידעתם כ"אני יהוה: ויבא משה ואהרן אלי-פרעה ויאמרו
אליו כה-אמר יהוה אלהי העבריים עד-מתי מאגת לענת מפני
שלח עמי ויעבדני: כי אם-מאן אתה לשלח את-עמי הנני מביא
מחר ארבה בגבלך: וכסה את-עין הארץ ולא יוכל לראות את-
הארץ ואכל את-יתר הפלטה הנשארת לכם מן-הבדד ואכל
את-כל-העץ הצמח לכם מן-השדה: ומלאו בתי ובתי כל-עבדיך
ובתי כל-מצרים אשר לא-ראו אבותיך ואבות אבותיך מיום היוותם
על-האדמה עד היום הנה גסן ויצא מעם פרעה: ^א _א

19

(כה) וימלא מנין⁴³ שבעת ימים, שלא שב היאור לקדמותו,
שהיתה המכה משמשת רביע חדש, וג' חלקים היה מעיד ומתרה
בהם.

כ"ה (כ"ה)

19
 יפלא מאוד מאין בא זה שתחטא הארץ נגד יוצרה
יקונה יתברך. בשלמא מין האדם שהוא בשר ודם
שייך שפיר לפעמים שיחטא מפני היצה"ר השוכן
בקרבו ומטהו בכל עת מדרך הטוב והישר ח"ו
ומאתו יתברך ניתנה הבחירה חפשית להאדם
לעשות כרצונו וחפצו ולילך בדרך אשר יבחר
לעצמו לטוב או כו'. אך שאר הנמצאים הנאצלים
 והנבראים והיצורים והנעשים כולם כאחד ששים
 ושמחים לעשות רצון קונם באין מונע כי אין להם
 יצה"ר, אשר ע"כ מאין בא להארץ זה הרצון
 לחטוא ועוד לה יותר שתפגום מעלתה בזה
 שהקב"ה פקד עליה לטובתה שזה העץ שתוציא
 יהא ג"כ טוב למאכל כמו הפרי עצמו והיא קלקלה
 ונתנה טעם לפגם:

אחר שורשו. והבן היטב:

(20)
 וזכרתי את־בריתי יעקב ואף את־בריתי יצחק ואף את־
 בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר:
 ויעפ"ז תבין דברי הכתוב (ויקרא כו, מב) וזכרתי
 את בריתי יעקב וגו' והארץ אזכור.
 דבשלמא זכירת האבות ניהא דבזכותם יגן עלינו
 אבל מה אהני לן זכירת הארץ. אך לדרכינו ניהא
 ר"ל דאזכור את הארץ אשר חטאה וממנה נלקח
 האדם והארץ גרמה שקילקל האדם וילך אחר
 חומרו הרע אבל מצד נשמתו לא היה חוטא כלל
 כמש"ל באריכות:

(כה) ויורהו יי עין נ"ל כמו וירר המורים (ש"ב יא כד), השליך לו הקב"ה עץ
מג"ע לל) ומרוב מתיקות העץ השליכו במים ונמתקו. וינו אצרים ג' ונח
(ע"ב)

מבוא ד"ר נח

2000

עמו: ויען יהיה ויאמר לעמו הגביל שלח לכם את הדגן והתירוש והיצהר ושבעתם אתו ולא אמתן אתכם עוד חרפה בגוים: ואת הצמור ארחיק מעליכם והדחתיר אל-ארץ ציה ושממה את-שניו אל-הים הקדמני וכפו אליהם האחרון ועלה באשו ותעל צחקתו כי הגדיל לעשות: אל-תירא אדמה גילי ושמחי כי-הגדיל יהיה לעשות:

בידית על הלחיה